

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

נחלים עירוניים אתגרים והזדמנויות - 40981

תאריך עדכון אחרון 06-05-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: גאוגרפיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2025

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): יעל המרמן סולר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: hms.yael@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הנחל אינו עוד עורק ניקוז אלא מרחב אגני המספק שירותי מערכת רבים ומגוונים לעיר הכולל שירותי מערכת סביבתיים, אקולוגיים, חברתיים, תרבותיים וכלכליים. וכשהמרחב הפתוח העירוני הופך ליקר ערך, מזוהים הנחלים העירוניים והמרחב הסובב אותם כמרחבים פתוחים אשר יודעים מחד לתת מענה בר קיימא לנגר עירוני תוך קידום פתרונות רכים (solutions based Nature), המשולבים במגוון ייעודי ושימושי קרקע: פארקים, כיכרות, רחובות מסחריים, אזורי נופש תיירות ופנאי ועוד. בערים רבות בעולם (וגם במעט ערים בישראל) הנחל העירוני כבר זוהה כהזדמנות ליצור מרחב עירוני המחבר את הטבע לעיר ואת התושבים למרחבים הפתוחים, לאזורי תיירות, פנאי, נופש ועוד. כיצד עושים זאת?

בקורס נכיר דוגמאות מהארץ ומהעולם בנושא שיקום והשבת נחלים עירוניים, נבחן כיצד שיקום הנחלים יכול לתרום לשיקום ושיחזור מערכות אקולוגיות שנכחדו וכיצד ההתייחסות למערכת ההידרולוגית כתשתית עירונית לכל דבר יכולה להשתלב עם פיתוח עירוני אינטנסיבי ולתרום לו. בקורס נרחיב את נושא הנגר העירוני ונבחן איך הוא משתלב בתכנון אורבני בכל המובנים, נבחן מה היא "עיר סופגת" - city sponge" וכיצד תכנון נכון של תוואי נחל עירוניים ואגני הניקוז שלהם תורם לחיות ולאיכות החיים בעיר, מעבר למילוי תפקיד בשיהוי, החדרת או פינוי מי נגר.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

במהלך הקורס נתעמק במקרי בוחן - נחלים עירוניים בערי ישראל ונבצע ניתוח מקיף של המרחב תוך זיהוי הפוטנציאל הטמון במרחב הנחל, יחד נבנה למרחב הנחל חזון תכנוני ונקבע את עקרונות התכנון והכלים ליישומו.

דרישות נוכחות (%):

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות, סיור, הצגת תוצרי ניתוח, למידת עמיתים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- מושגי יסוד בנושא נחלים בישראל ובכלל

-מצב הנחלים העירוניים בישראל - היבטים פיזיים, סביבתיים, משאבי טבע ועוד .

-הגישה האגנית

-סקירת מקרים מובילים מהעולם

-תפקידם של הנחלים העירוניים בעידן של שינוי אקלימי. היתרונות בתכנון מוטה טבע בעולם מתחמם -

גישת solution base Nature .
ממשק הנחל והעיר בהיבטים פיזיים כלכליים קהילתיים חינוכיים ותיירותיים .
עקרונות מרכזיים בתכנון וניהול נחלים ונגר עירוני

חומר חובה לקריאה:

1. Liu D. Water supply: China's sponge cities to soak up rainwater. Nature, 2016, 537: 307

2. קפלן מ. רוזנר י. הנחל והעיר הילכו שניים יחדיו. המשרד להגנת הסביבה מכון ירושלים לחקר ישראל, רשות הנחלים, 2011

3. תמ"א 34 ב/3 הוראות ותשריט

4. פרק הנחלים בתמ"א 1 הוראות ותשריט

חומר לקריאה נוספת:

מרכיבי הציון הסופי :

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 45 %
השתתפות פעילה / עבודת צוות 5 %
מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
45 %
נוכחות / השתתפות בסיום 5 %

מידע נוסף / הערות: